

Kesken

SAARA CANTELL

jääneet

hetket

TAMMI

Saara Cantell

KESKEN
JÄÄNEET
HETKET

TAMMI

HELSINKI

© Saara Cantell ja Tammi 2020
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-1160-2
Painettu EU:ssa

I

RINNAKKAISTODELLISUUKSIA

PROLOGI

Lapsi leikkii valokuvilla. Hän järjestää niitä riveihin kuin muistipelin kortteja ja yhdistelee kuvista kubistisia kokonaisuuksia. Leikin seuraaminen saa Virvan miettimään palapeliä, josta elämä rakentuu. Kuinka paljon mukana on eletyn ja koetun lisäksi myös toteutumatta jäänyttä? Vaihtoehtoja, mahdollisuuksia ja haaveita.

Valokuvat ovat haalistuneen vihreässä pahvilaatikossa, jonka reunoistaan repeytynyt kansi on paikattu maalarinteipillä. Osa kuvista on tungettu vanhoihin valokuvausliikkeiden suoja-kuoriin, toiset niputettu pinoiksi. Suurimmaksi osaksi ne ovat kuitenkin täysin irrallaan. Sekaisin, joskus idullaan ollut järjestys moneen kertaan myllättynä. Mustavalkoisia ja värikkäitä kymppikuvia limittäin polaroidien ja valokuvapaperille itse kehitettyjen vedosten kanssa. Valokuva-automaatin passiivialiuksat liukuvat esille kiitoskorttien prameiden potrettien välistä.

Joka kerta poimiessaan laatikon kaaoksesta yksittäisen valokuvan Virva lupaa itselleen järjestää kuvat albumeihin. Ihan kohta. Heti kun siihen on aikaa. Viimeistään sitten eläkkeellä. Epäkronologinen, sattumanvarainen sekamelska tekee valokuvien katselusta hämmentävää: kuolleet sukulaiset

iskevät silmää vuosien ja haudan takaa, ajat sitten riidoissa eronneet pariskunnat hymyilevät rakastuneina, keski-ikäiset ystävät häivyttävät esiin milloin teinivuosiansa hiuspehkojen takaa, milloin harvahampaisina esikoululaisina virnuillen.

Niin paljon valokuvia kauan sitten unohtuneista tilaisuuksista ja paikoista, joissa ei muista edes käyneensä. Kiiltävälle tai mattapintaiselle valokuvapaperille tallentuneita todisteita hetkistä, joiden voisi vanhoa menneen aivan toisin. Kuvia täynnä ihmisiä, joiden nimet, tavat ja kansallisuuskin ovat painuneet unohduksiin. Kuka on tuo keltapaitainen tyttö, jonka kanssa halailen Rooman Espanjalaisilla portaita? Minimekossa, jollaista en mielestäni koskaan ole omistanut?

Ja sitten ovat ne vielä häkellyttävämmät kuvat, ne joita ei edes voisi olla olemassa. Kiihdytyskaistan päähän pysähtynyt auto tai lentokoneen ikkunaan nojaava nainen... kuka ne muka on voinut kuvata? Läheltä otetut, nopeat räpsäykset intiimeistä tilanteista, joissa kellään ei ole ollut kameraa mukana – tai huolellisesti sommitellut muotokuvat yksin suljetussa huoneessa olevasta henkilöstä. Mitä nämä kuvat oikein ovat? Ja miten ne ovat päätyneet samaan pahvilaatikkoon matka- ja koulukuvien, syntymäpäiväjuhlien, hää- ja hautajaiskuvien kanssa?

Näinä päivinä valokuvalaatikko on yhä useammin esillä. Valokuvat kiehtovat lasta, hän ei saa niiden selailusta tarpeekseen. Toistaiseksi pelkkä kuvien kädessä pideltävä konkreettisuus on ruudulta katsottavien digitaalikuvien keskellä kasvaneelle riittävä ihmettelyn aihe. Vaikka lapsi esittääkin niistä yhä uusia kysymyksiä – ”Kuka tämä on? Missä tämä on? Miksi nuo tekee noin? Minne tästä on mennyt värit?” – ovat valokuvat hänelle ensisijaisesti vain kiinnostavia esineitä.

Toisin kuin Virva, lapsi ei kuule toisiaan vasten kahisevien kuvien kuiskailuja.

1

Nainen nojaa päätään lentokoneen ikkunaan. Taivas ikkunan takana on pimeä, ikkunalasi heijastaa matkustamon himmeät valot ja naisen profiilin kaksoiskuvana, jossa ylempi kerros on liukunut vähän sivuun alemman päältä. Kolmikymppinen nainen, josta ensimmäisenä huomioi ison tukan: vähän sotkuisesti kibaran, vaaleanruskean pöyhkön, joka ulottuu epämääräisesti olkapäille. Myös nenä ja suu ovat suuria, kuin liian leveällä siveltimellä kapeisiin kasvoihin vedetyt. Silmät ovat kiinni. Pitkät silmäripset ovat ripsivärin ansiosta tummemmat kuin hiukset, muuten kasvoilla ei ole meikkiä. Nainen näyttää nukkuvan, mutta jos hän avaisi silmänsä, katseesta näkisi, että hän on ollut hereillä jo pitkään. Silmät ovat pienet ja kolmionmuotoiset, äkkiseltään katsottuna eri paria paksuhuulisen suun ja ison nenän kanssa. Kokonaisvaikutelmassa on jotain, joka tuo mieleen satuhahmon – katsojasta riippuen joko peikon tai keijukaisen.

Ikkuna on puuduttavan kylmä ohimoa vasten. Virva kääntää päätään sen verran, että kosketuskohta siirtyy enemmän otsan puolelle. Alapuolella levittäytyvä kaupunki sekä pienenee että laajenee loitontuessaan, kun kokonaispinta-ala kasvaa yksityiskohtien kutistuuessa. Pian kaupunki on pelkkä tuikkivien valojen täplittämä musta kangas, jota moottoriteiden kiemurtelevat

jalokiviketjut halkovat. ”Kaunis kuin öinen kaupunki.” Kuka niin sanoi ja missä? Joskus kauan sitten, opiskeluvuosina tai ehkä jo aiemmin, joissain lukioaikojen juhlissa. Muisto pakenee ulottumattomiin, Virva on liian väsynyt kurottamaan sen perään. Eikä öisiä kaupunkeja kannata muutenkaan ajatella. Niistä päätyy liian helposti vaarallisiin maisemiin, toiseen kaupunkiin ja sen öihin, yössä kuiskattuihin sanoihin – tai vielä pahempaan, toisille teille, moottoriteille. Moottoritielle iltapäivän auringossa ja sillä ajavaan autoon... Eikä niihin ajatuksiin voi nyt mennä. Jos aikoo selvitä tästä lentomatkasta, jos aikoo selvitä kotiintulosta ja kaikesta mikä siellä odottaa, on osattava pitää ajatukset turvallisilla alueilla.

Virva sulkee silmänsä eikä avaa niitä, vaikka kuulee vieressään istuvan pariskunnan keskustelun. ”Kyllä sä voit laittaa sen siihen, kysy nyt vaan”, nainen supattaa.

”Viittiikö sitä kun toinen nukkuu”, mies estelee, mutta nainen pysyy tiukkana: ”Sehän rypistyy muuten, kysyt nyt vaan!”

Mies Virvan vieressä rykäisee ja sipaisee varovasti hänen olkapäätänsä. ”Sorry”, mies sanoo, vahvasti suomalaisella aksentilla, ”can I put this here?” (Tai oikeastaan hän sanoo: ”Sori, kån ai put tis heör?”) Virva avaa silmänsä, katsoo miehen kädessään roikottamaa pikkutakkia ja nyökkää. Mies ripustaa pikkutakkinsa edessään olevan istuimen selkänojasta roikkuvaan koukkuun. Takin helma ja toinen hiha laskeutuvat Virvan polven päälle.

Miehen silmälasipäinen vaimo on kaivanut laukustaan esiin sudokulehden. Virva ei ole koskaan jaksanut innostua sudokuista. Salla väittää niiden rauhoittavan iltaisin, auttavan saamaan unta. Väitti. Virva karistaa ajatuksen pois ja keskittyy sen sijaan katsomaan käytävää pitkin kulkevan lentoemännän jalkoja. Tummia sukkahousuja, joissa jokainen pienikin silmäpako ja repeytymä erottuisi selkeästi... eivätkö ne ole epä-

käytännölliset? Vai kuuluuko lentoemäntien koulutukseen opinto-osuus siitä, miten pukea ja riisua sukkahousut ilman että kynnet – pitkät, lakatut, huolellisesti muotoillut – repivät ne rikki? Ja miten kulkea ahtaissa paikoissa ilman, että säari koskaan osuu mihinkään karheaan tai terävään? Tai sitten heillä on vain aina mukana varasukkahousut. Tai läpinäkyvää kynsilakkaa ja tummansininen tussi.

Jondella oli tapana ”korjata” silmäpaot tussilla. ”Pysy nyt hetki paikoillasi”, hän naurooi kyykistellessään Virvan takana vanhassa Etelä-Haagan yksiössään samalla kun väritti tottuneesti sukkahousuista pilkistävän kohdan pohkeesta mustaksi.

”Voilà, nyt sitä ei kukaan enää huomaa!” Jonde siirtää tussin suuhunsa ja sutii kynsilakkaa – tai ehkä sen nimi on peitelakka, kun se on väritöntä – repeytymän alku- ja loppupäähän.

”No niin, valmista, nyt se ei leviä siitä.” Jonde nousee seisomaan ja halaa Virvaa. Näppärä, kekseliäs Jonde, jo parikymppisenä kätevämpi kuin moni muu nainen keski-ikäisenä tai koskaan. Virva katsoo peilin kautta kiitollisena ystäväänsä ja sitten tämän takana istuvaa toista ystäväänsä, dramaattisen tummaa silmämeikkiään viimeistelevää Katia. Kati iskee Virvan peilikuvalle silmää.

Minne he ovat menossa, mihin juhlaan laittautumassa? Katilla on yllään kullanvärinen paljettiminimekkonsa, se ”ironisen kimmeltävä”, joten ehkä kyseessä on uudenvuoden aatto. Eikä minkä tahansa uuden vuoden, vaan kokonaisen vuosituhanen vaihde. Millennium.

Äkkiä lentokoneen istuin tuntuu liian ahtaalta, ilma ympärillä raskaalta hengittää.

”Anteeksi”, Virva sanoo ja pujottelee vieressä istuvan pariskunnan jalkojen yli käytävälle odottamatta, että nämä ehtivät avata turvavyönsä ja nousta seisomaan.

Vessassa Virva huuhtelee kasvonsa niin kylmällä vedellä kuin hanasta tulee. Hän katsoo peilikuvaansa, mutta näkee sen sijaan toisen kuvan, paljon pienemmistä tytöistä toisen peilin ääressä. Kesähuvilan nurkkahuoneessa olevan ison peiliovisen kaapin edessä seisovista kuusi- ja yhdeksänvuotiaasta. Molemmat ovat pukeutuneet Hienoiksi Naisiksi, portaiden alla olevasta komerosta kaivettuihin pitkiin mekkoihin ja pitsihansikkaisiin, jotka ovat joskus kuuluneet mummin isosiskoille tai jopa isomummille. Vanhempi tytöistä on ripustanut kaulaansa joukon kaulakoruja, nuoremman kaulasta roikkuu vatsan päälle ulottuva helmikoristeinen käsilaukku. Isosisko kokeilee erilaisia poseerausasentoja päätyen lopulta laittamaan kädet ristiin pään taakse ja kallistamaan lantiota sivulle. ”Näin”, hän selittää pikkusiskolle, ”tällä tavalla naiset on kuvissa kauniina!” Pienempi tyttö ei malta keikistellä. Häntä kiinnostaa enemmän hyppiä eestaas sivusuunnassa, pois peilin edestä ja taas takaisin, ja seurata ehtiikö peilikuvatyttö toistaa kaikki liikkeet. Hän tietää kyllä, että oikeasti kyse on vain heijastuksesta. Että lasin takana ei, tietenkään, avaudu peilimaailmaa, jossa heitä kaikessa matkivat kaksoisolennot asustavat. Mutta leikkiessä tuntuu silti aina välillä, että peilikuvaminän saattaisi voida yllättää, jos vain osaisi olla tarpeeksi nopea tai tehdä oikein arvaamattoman liikkeen.

”Kun mä olen iso”, vanhempi tytöistä sanoo laskien kätensä alas mutta irrottamatta katsetta peilikuvastaan, ”mä käyn koko ajan juhlissa ja pukeudun hienosti!”

”Missä juhlissa muka?” pikkusisko kysyy.

”No kaikissa! Hienoissa juhlissa, missä tanssitaan ja, ja... uudenvuoden juhlissa! Kun me ollaan aikuisia, tulee isoimmat uudenvuoden juhlat koskaan, koska silloin alkaa uusi vuosituhat. Vuosi 2000! Ja me ollaan just silloin olemassa!”

”Kuinka vanhoja me ollaan silloin?” kuusivuotias kysyy.

Hän pelkää, että isosisko káskee laskemaan itse, sillä kyllähän hän osaisi, totta kai, hän osaa laskea vaikka kuinka pitkälle, mutta ei millään jaksaisi nyt. Mutta isosisko seisoo hiljaa paikoillaan, otsa keskittyneessä rypyssä ja suorittaa laskutoimituksen itse. ”Mä olen kaksikymmentäviisivuotias”, hän lopulta julistaa, ”ja sä oot kaksikymmentäkaksi!”

”Höh”, pikkusisko sanoo pettyneenä, ”ihan liian vanhoja! Varsinkin sä! Et sä jaksakaan niin vanhana enää käydä missään juhlissa!” Ja pikkusisko näkee kuinka epäily hiipii siskon kasvoille.

He nauroivat tälle ennustukselle loppuvuonna 1999. Ja uudestaan vuodenvaihteen jälkeen, vertaillen sitä, miten kaksituhattuluvun vastaanottaminen oli sujunut. He eivät olleet Sallan kanssa olleet samoissa juhlissa. Salla oli jossain naamiaisissa omien kavereidensa kanssa. Hän oli pukeutunut Lumikiksi ja hänen paras ystävänsä Janna merenneito Arieliksi. Yhdessä niissä juhlissa otetuista valokuvista Lumikki suutelee Draculaksi pukeutuneen jätkän kanssa. Draculan suupielestä valuva tekoveri on tahrannut Lumikin posken ja kaulan. Virva ei tiedä kuka Dracula oli, ei ainakaan Make, sillä Maken Salla tapasi vasta myöhemmin saman vuoden keväällä.

Lentokoneen peiliin katsoessaan Virva yrittää pitää ajatuksensa siinä, miten 25-vuotias on kuusivuotiaan silmissä ikäloppu, liian vanha enää juhlimaan. Hän yrittää ajatella muita lapsuuden huvittavia ajatusvääristymiä, piintynyttä mielenkiintoa pelin takaisiin maailmoihin, toisia lapsuuden leikkejä, mitä vain, jottei päätyisi ajatuksissaan sinne, minne uudenvuoden juhliin valmistautuminen väistämättä johdattaa. Jottei ajattelisi seuraavaa uutta vuotta, uuden vuosituhannen ensimmäisen vuosikymmenen päättymistä. Vuodenvaihdetta,

jota Salla ei enää ole juhlimassa. Ei siksi että olisi liian vanha, vaan koska sisko ei tule enää koskaan vanhenemaan.

Käytävän puolella istuva nainen pomppaa heti ylös nähdessään Virvan palaavan paikalleen. ”Ole hyvä vaan”, nainen vastaa kovalla ja kylmällä äänellä Virvan mutisemiin kiitoksiin. Vasta ehdittyään istumaan Virva ymmärtää pariskunnan kantavan kaunaa siitä, ettei hän heti paljastanut olevansa suomalainen.

Virva sulkee jälleen silmänsä ja avaa ne vasta, kun lento-emäntä tulee ruokakärryjen kanssa. Hän puistaa päätään tarjotulle aterialle. Väsymys on kääntynyt krapulan kaltaiseksi pahoinvoinniksi, pelkkä naapuripariskunnan folioiden alta paljastuva einesten haju saa vatsan kiertämään.

Etova haju yrittää tunkea mieleen uusia muistoja, mutta Virva työntää ne pois. Tämän minä osaan, hän ajattelee uupu-neena, tätä olen harjoitellut viimeiset kaksi vuotta.

Kaksi vuotta ja kolmetoista päivää sitten, kun Virva lähti Suomesta, kotikaupunki oli muuttunut muistojen ruudutamaksi miinaharavapeliksi. Tiettyjen katujen, korttelien ja jopa kokonaisten kaupunginosien välttely teki arkielämästä uuvuttavaa. Hän ei ollut ymmärtänyt miten paljon kohtaamisten, tapaamisten ja varastettujen hetkien miinoittamia paikkoja olikaan ennen kuin joutui päivittäin kiertämään ne. Menetyksen maantiede. Onko käsite hänen itse keksimänsä vai jostain kuultu? Mahdotonta tietää. Jatkoajatus on ainakin sen verran pateettinen, että se saattaa hyvin olla jostain laulusta poimittu: muistojen mustaama kartta suunnistusavuksi sydämensä särkeneille.

Nyt hän on palaamassa kotiin, eikä kartettavien alueiden kartalla ole enää mitään väliä. Kaksi vuotta sinnikkäästi opeteltu kyky olla ajattelematta tiettyjä asioita, erästä ihmistä,

on äkkiä täysin yhdentekevä. Pelkkää verryttelyä tätä uutta, paljon isompaa ja todempaa surua varten.

Oivallus siitä, että kaksi vuotta (ja kolmetoista päivää) kiellettyinä olleet muistot tulevat nyt olemaan niitä, joihin paetaan tämän hetken todellisuudesta, tykyttää painostavana vasten Virvan ohimoita.

Lentomatkaa on kulunut vasta puolitoista tuntia. Hänellä on siis vielä pari tuntia aikaa kellua välitilassa. Juuri tämä konkreettinen ei-missään oleminen on yksi syy siihen, miksi Virva on aina rakastanut lentämistä. (Eikä vielä eletä aikoja, jolloin siitä pitäisi tuntea syyllisyyttä. Ilmastonmuutoksesta puhutaan kyllä jo, mutta harvoin, eikä juurikaan kuluttajavalintojen yhteydessä. Toistaiseksi se on ainoastaan kaukainen uhkakuva monen muun mahdollisen katastrofin joukossa.)

Tällä lennolla hän on välitilassa paljaammin kuin koskaan aiemmin. Niin kauan kuin kone on ilmassa, mikään ei ole vielä ihan todellista. Vasta sillä hetkellä kun lentokoneen pyörät koskettavat jälleen kiitoradan pintaa, laskeudutaan takaisin aikaan. Vasta sitten alkaa, peruuttamattomasti, tästä edespäin loputtomana jatkuva Jälkeen. Kaikki edeltävä, kaikki mikä tulee tästedes mahtumaan käsitteeseen Ennen, loppui sillä hetkellä kun Virva sai puhelinsoiton, joka sysäsi hänet tälle lennolle. Jos vain voisi, Virva pysäyttäisi ajan tähän. Jäisi loppuelämäkseen lentomatikalle Ennen ja Jälkeen -määreiden väliin, ajan rattaiden ulkopuolelle pudonneena.

2

Pelkkää valkoista, koko valokuva täynnä vain valkoista. Valkoista kuin valkoiset seinät tai sairaalan lattia. Valkoista kuin lakana. Sängylle siististi pedattu. Sängyllä makaavan ihmisen kasvojen yli vedettävä.

Lääkäri on nuori, vaaleatukkainen nainen, jonka laihojen kasvojen iho on kireä kuin maratoonarilla. Ja ehkä hän onkin sitä. Lääkärintakin alta näkyvät pitkät jalat ovat kapeat ja jäntevät.

Juoksijakoipinen lääkäri puhuu, mutta Virva ei ole enää ainakaan minuuttiin kuullut puheesta mitään. Ei sen jälkeen, kun lääkäri sanoi sanan, joka jäi soimaan Virvan korvissa kuin ärsyttävimmän mainoselokuvan tunnusmusiikki. ”Tai-daa-da, tai-da-daa-da, tai-da, tai-da, tai-da-daa-da, daa-da, daa-da, tai-da, tai-da, tai-da-daa-da.” Melodia, jonka tahdissa sana tanssii Virvan mielessä, on iloinen ja tarttuva. Onko se jostakin oikeasta mainoksesta? Vai onko hän onnistunut keksimään sen ihan itse? Jos, niin kannattaisi ehkä harkita alan vaihtoa. Noin näppäriä korvamatoja säveltämällä tienaisi varmaan omaisuuksia.

Lääkäri on lopettanut lauseensa ja katsoo Virvaa, selvästi odottaen jotain. Virvalla ei ole käsitystä mitä. Virva katsoo Sallaa, jonka rintakehä kohoilee tasaisesti ylös ja alas. Kaulasta

kulkee leveä vihreä letku sängyn vieressä hurisevaan koneeseen ja toinen, kapeampi, sieraimen. Niiden takaa Sallan kasvot erottuvat kalpeina ja rauhallisina.

Virva ajattelee kaikkia niitä satuja, joissa nuoret naiset makaavat nukkuvina pelastavaa suudelmaa odottaen. Vai oliko se vain Ruusunen, jonka prinssi pussasi hereille? Miksi hän muistelee, että Lumikilta olisi irronnut omenanpala kurkusta, kun kääpiöt kompastelivat lasiarkun kanssa? Mikä prinssin rooli Lumikin henkiin herättämisessä oikein oli?

Lääkäri odottaa edelleen Virvan sanovan jotain, joten Virva sanoo sen ainoan asian, mikä hänen mieleensä tulee. ”Miksi”, Virva kysyy, ”Sallaa sitten pidetään hengityskoneessa, jos hän on jo (*tai-da-daa-da*) aivokuollut?” Virva näkee lääkärin ilmeestä, että vastauksen pitäisi olla jo tiedossa. Ilmeisesti tämä on juuri se asia, mistä lääkäri on viimeiset minuutit puhunut. Mutta lääkäri on ammattilainen ja tottunut omaisiin, jotka eivät šokkitilassaan kykene vastaanottamaan annettua informaatiota. Rauhallisesti, ehkä vähän liiankin hitaasti ja selkeästi, hän selittää Virvalle, että Sallan muita elintoimintoja pidetään yllä, jotta tämä voisi toimia elintenvuovuttajana. Sallan sydän voi pelastaa toisen ihmisen hengen. Tai Sallan maksa, keuhkot, munuaiset... Suomessa on satoja potilaita jonossa odottamassa uutta elintä. Salla on todettu aivokuolleeksi jo lähes kaksitoista tuntia sitten. Siitä asti sairaalassa on vain odotettu, että Virva ehtii paikalle.

Hitaasti Virvalle selviää, että Salla on merkinnyt hänet lähiomaisekseen. (Tietenkin, avioeron jälkeen Make ei voi sitä enää olla. Avioero siirsi Maken lopullisesti pois prinssin roolista, vaille oikeutta osallistua hengityskoneiden äärellä tehtäviin päätöksiin. Ja Oona ja Dani ovat vasta lapsia, alakäisinä kelpaamattomia omaisiksi.) ”Lakiin on suunnitteilla muutosta”, lääkäri kertoo, ”ja jos se menee läpi, elinsiirtoihin ei

enää tarvita erikseen lupaa. Ainoastaan potilaan nimenomaisen, tiedossa oleva kielto voi estää sen. Mutta toistaiseksi vielä tarvitaan lupa.” Ja koska Sallalta ei ole löytynyt elinluovutus-testamenttia, Virvalla on ainoana valtuudet luvan antamiseen. Antaako Virva siis suostumuksensa siskolleen ylimääräisiksi käyneiden elinten siirtoon? Missä vaiheessa hän on päätenyt tänne, tähän epätodelliseen paikkaan, näin absurdien kysymysten keskelle?

Virva nyökkää. Ja kirjoittaa nimensä papereihin, joiden teksti sumentuu riviltä toiselle hyppiväksi sotkuksi.

Kello on pitkälti yli puolenyön ja huoneessa on äkkiä ihan liian valoisaa ja aivan liian valkoista. Valo tunkeutuu kimeästi siristen Virvan silmiin, korviin ja sieraimiin. Se pistelee hiekkana kaikissa kasvojen aukoissa samalla kun valkoisuus kietoutuu ympärille kuin kostea kangas. Jos hän jää huoneeseen vielä yhtään pidemmäksi aikaa, valkoinen valo imee hänet kokonaan sisäänsä. Hän liukenee hitaasti kihisevään värittömään kirkkauteen, tyhjenee ajatuksista, tahdosta ja muistoista pelkäksi muodottomaksi, läpikuultavaksi kuoreksi.

Muovipussin riekaleiksi tuulesa.

Virva on tullut sairaalaan suoraan lentokentältä. Taksikuski oli eläkeikää lähestyvä, paksuniskainen setä, joka yritti pitää yllä rupattelua Virvan torjuvista ynähtelyistä lannistumatta. (”Loma- vai työmatkaltakos palaillaan? Ihan vaan sillä kyselen, että pitääkö toivotella tervetulleeksi vai valitella, hehheh...”)

Kuski vaikenee vasta siinä vaiheessa, kun Virva kaivaa kännykän taskustaan ja soittaa äidille. Äidiltä Virva kuulee, että toiset ovat jo lähteneet sairaalasta.

”Piti viedä lapset nukkumaan”, äiti sanoo ja jatkaa: ”Dani ei olisi halunnut tulla sinne huoneeseen ollenkaan, sitä pelotti koko paikka. Make yritti väkisin kantaa, vaikka sanoin, että

antaisi jo olla. Se luovutti vasta kun Dani rupesi kirkumaan ja tarttui ovenpielistä kiinni.” Virva näkee tämän mielessään selkeänä kuvana, kuin kohtauksena elokuvasta. Miten Danin tukka kihartuu hikisenä huudon myötä.

”Mutta Oona oli tosi reipas”, äiti sanoo. Äidin ääni on omituinen, jotenkin samean epäselvä, ja Virvalla kestää hetken aikaa tajuta, että se on kyynelistä paksu. Virva ei muista koska hän olisi kuullut tai nähnyt äitinsä itkevän.

”Oona käveli Sallan sängyn viereen ja silitti vakavana poskea ja hiuksia. Että sai sillä tavalla sanottua sitten hyvästit.” Äidin ääni sortuu viimeisen lauseen aikana.

Virva on hiljaa sen aikaa, että äiti saa nyyhkäisyjen ja rykäisyyn kautta haettua taas äänensä hallintaan.

”No niin”, äiti sanoo lopulta. ”Soita vielä kun lähdet sieltä. Tai aamulla sitten viimeistään.”

Taksikuskin ja kahden sairaanhoitajan lisäksi Virva ei ole Suomeen tultuaan ehtinyt tavata ketään muita kuin pitkänmatkanjuoksua harrastavan lääkärin. Sekä tietenkin Sallan, joka ei enää ole Salla.

Aina silloin tällöin, seuraavien vuosien aikana, Virva ajattelee jossain päin Suomea Sallan sydän rinnassaan kulkevaa ihmistä. Tai mahdollisesti eri puolille maata siroteltua joukkoa ihmisiä, jotka kaikki kantavat mukanaan jotain osaa siskosta. Ajatuksen pitäisi olla lohdullinen ja kaunis. Mutta rehellisesti sanoen se ei tunnu oikeastaan miltyään.

3

Automaatissa otettu mustavalkoinen, neljän allekkaisen passikuvan liuska. Ylimmissä kuvissa kolme nuorta naista irvistelee päät tiiviisti yhteen painettuina. Viimeisessä kuvassa he nauravat niin paljon, että koko kuva on tärähtänyt ja vaaleatukkaisesta naisesta näkyy vain alareunassa pilkistävä päälaki.

Virva, Kati ja Jonde makaavat Katin opiskelija-asunnon lattialla. Virva pitelee oikealla kädellään kiinni punaviinipullosta, joka muuten uhkaa kaatua vaalealle karvalankamatolle. (Vahingon tapahtuessa seuraukset eivät kylläkään olisi katastrofaaliset, sillä matto on jo nyt huolettomasti suolalla ja erilaisilla pesuaineilla hierottujen viini-, kahvi- ja suklaatahrojen täplittämä.)

”Okei”, Kati sanoo, ”Jonde asuu Oulussa, se on naimisissa ja sillä on viis lasta – ”

”Viis!” Jonde huutaa. ”Mä oon kaksytyks, pientä rajaa!”

”Viis lasta”, Kati jatkaa järkkymättä, ”koska sä oot lestadiolainen ja siinä on kahdet kaksoset.” Jonde nauraa ja kurottautuu ottamaan pullon Virvalta.

Virva kohottautuu kyynäpäidensä varaan ja miettii hetken. ”Joo. Rippileirikesänä sä sait, Jonde, ilmestyksen. Enkeli

tuli sun ikkunan taakse teidän Kannelmäen kodissa ja kertoi, että sut on valittu. Sä yritit puhua siitä seurakunnan pastorille, mutta hei, me tiedetään millainen Jukkis on, se oli kiinnostuneempi soittelemaan kitaraa kuin oikeasti keskustelemaan uskonasioista.”

Jonde ja Kati nauravat, ja Kati alkaa hyräillä Juicen *Viidettätoista yötä* – kappaletta, jota nuorisopappi Jukkis soitti heidän rippikoululeirinsä nuotiolla joka ilta Hectorin *Lumi teki enkelin eteiseen* -biisin ja *Jumalan kämmenellä* -virren välissä.

Jonde ojentaa viinipulloa Virvalle. Virva juo pitkän huikan ja jatkaa: ”Niinpä sä lähdit etsimään henkistä kotia muualta, jouduit yrittämään vähän aikaa kun jehovat ja mitä ne on ne toiset, helluntailaiset, ei kumpikaan oikein kolahtaneet. Mutta sitten sä tapasit yhdessä raamattupiirissä komean ja vakavan nuoren insinööriopiskelijan, Pertin – ”

”Pertin?” Jonde protestoi. ”Ei kenenkään komean nimi voi olla Pertti!”

Mutta Virva jatkaa järkkymättä, tarinastaan yhä enemmän innostuen: ”Pertin, kyllä, sehän se sua siinä ensimmäiseksi kiinnostikin, että miten voi niin Ethan Hawken näköinen jätkä olla nimeltään Pertti. No, Pertti, tai Pertsu, kuten sä pian sitä hellästi kutsut –” uusi voihkaus Jondelta ja naurunpyrskähdykset Katilta ”– on kotosin Oulusta, vakaasta lestadiolaissuvusta. Koska seksiä ei saanut harrastaa ennen papin aamenta, te menitte naimisiin jo kolme kuukautta ensitapaamisen jälkeen, presidentin erikoisluvalla, koska sähän olit todellakin vielä vasta kuustoistavuotias. Pertti on kaksikymppinen ja koska sillä ei kulu iltoja bilettämiseen, niin se valmistuu alta aikayksikön – ja sä, sä et tietenkään opiskele vaan oot tietysti kotona kaksosten, Iisakin ja Raakelin kanssa –”

”Iisak ja Raakel!” Jonde keskeyttää. ”Mistä sä noita nimiä oikein revit?”

Onko elämä valintojen vai sattuman summa?

Kaksi vuotta sitten Virva muutti pois Suomesta. Nyt siskon auto-onnettomuus pakottaa palaamaan takaisin. Kun lapsi nostaa valokuvaalaitikosta esiin kuvan toisensa jälkeen, Virva alkaa rakentaa elämäänsä sirpaleista: kuvat haluavat tulla kerrotuksi.

Palkitun elokuvaohjaajan kiehtova, hienovireinen esikoisromaani menetyksestä ja kuvitelmista, jotka olisivat voineet olla totta.

	 9 789520 411602	
www.tammi.fi	84.2	ISBN 978-952-04-1160-2